

'EEN BEETJE HUSSELEN, DAAR WORD IK GELUKKIG VAN'

tekst en foto's **Ronald Hoeben**

Er hangt altijd wel een schaduw over de maaltijden in de films van Alex van Warmerdam. Gezellig wordt het niet, en het eten is nooit van een bijzonder niveau. Als laatste avondmaal zou Van Warmerdam graag beginnen met een zacht gekookt eitje, en een zoute haring. En beroemdheden, die hoeven er niet bij aan tafel, 'want die vallen vaak zo tegen.'

Vader, moeder en zoon zitten met de gordijnen dicht aan het kerstontbijt. 'Laten we nou voor één keer eens proberen een kerstontbijt te hebben zonder ruzie,' verzucht de vader, waarmee hij de zoon uitdaagt, het omgekeerde effect sorteert en de ruzie al snel een feit is.

De speelfilm *Abel* (1986), die met deze scène begint, was het regiedebuut van Alex van Warmerdam (56) en het voorval komt regelrecht uit de werkelijkheid van zijn jeugd in IJmuiden. Van Warmerdam: 'Het opschrijven ging vanzelf. De maaltijd liep bij ons thuis vaak fout af. In dit geval was het een soort overblijfsel van de nachtmis, waar we jarenlang naartoe gingen. Je kwam dan 's nachts thuis en dan was er het kerstontbijt. Op een gegeven moment zijn mijn ouders antikatholiek geworden, naar de nachtmis gingen we niet meer en de eerste kerstdag stonden we gewoon om een uur of tien op, maar dan deed mijn moeder de gordijnen dicht alsof het toch nog nacht was. Aan het begin van dat ontbijt sprak mijn

vader dus die zin uit, waarop ik antwoordde: "Daar moet je vooral de nadruk op leggen, dan komt er juist ruzie." Het eindigde ermee dat mijn moeder huilend de kamer uit liep en mijn vader vroeg: "Hebben jullie nou je zin?" Ik was wel een etterbakje vroeger, volgens de overlevering, maar ondanks al die legendarische ruzies hadden we ook veel lol; iemand zei sorry en dan was het weer klaar.'

Er hangt altijd wel een schaduw over de maaltijden in Van Warmerdams films. Ook in zijn nieuwste film *De laatste dagen van Emma Blank* is de beklemming aan tafel weer optimaal. Een gezelschap aan de dis levert voor een regisseur een overzichtelijke situatie op met alle ruimte voor dialoog, maar Van Warmerdam gaat verder: 'In veel films is het eten zelf amorf, er wordt geen aandacht aan besteed, je ziet alleen wat vaagheden. Een echte filmacteur eet in zo'n scène ook niet, die wekt alleen een suggestie door wat met zijn servet of vork in de weer te zijn. Dat vind ik niet genoeg, ik vind dat er echt gegeten moet worden en dus moet ik mij ook gaan afvragen wat daar nu precies op tafel komt te staan. Vind ik ook leuk werk, zo'n tafel dekken. Voor het eten dat er geserveerd wordt, moet ik uit mijn herinnering putten: wat ik niet ken, wordt daar niet gegeten.'

Voor de film *Ober* moest Van Warmerdam zich de gewoonten van een ober zien eigen te maken. De inspiratiebron was het personage van de ober die tussen de tafels doorloopt en alles voor zijn voeten krijgt. 'Om uit vinden wat een ober wel en niet doet, mocht ik in het Amstel Hotel achter de schermen kijken, maar daar schoot ik niet zo veel mee op. Een goede ober handelt eerder op gevoel dan op vaste »

regels. Van die regels wist ik niet al te veel: ik kom uit een eenvoudig, artistiek arbeidersgezin en ik heb in de film als ober uiteindelijk alles maar gedaan zoals ik het zelf zou doen. Pierre Bokma, die van goede komaf is, zei: Je hoort die kurk helemaal niet te laten ploppen als je een fles opentrekt. Waardoor ik wist dat ik het juist goed deed.

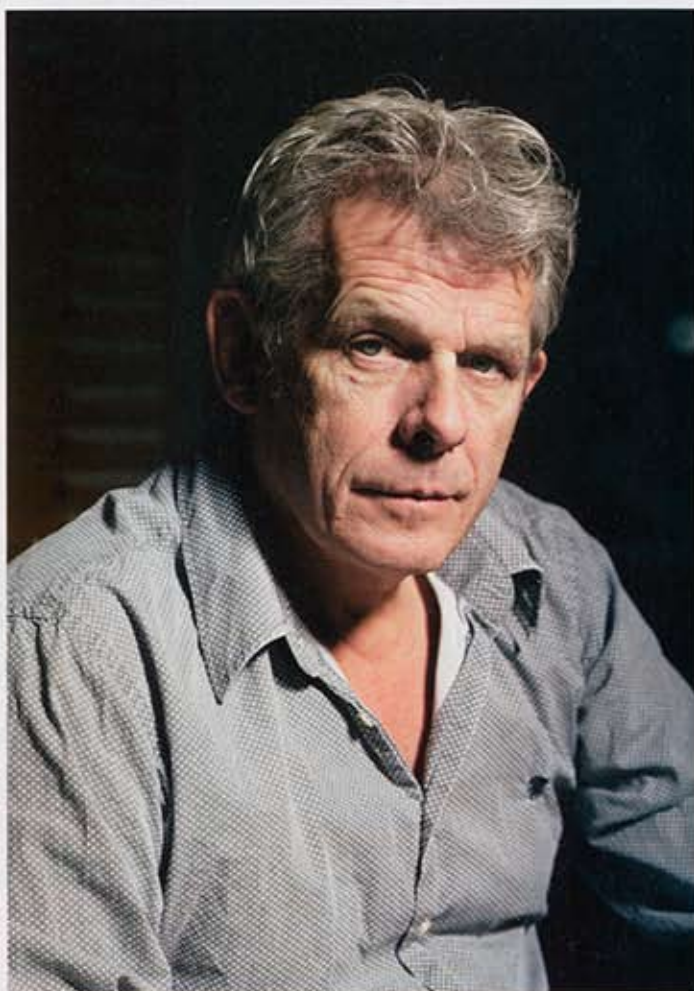
In Frankrijk heb ik ooit eens een fantastische ober meegemaakt, eentje die ons echt verwende en telkens met nieuwe heerlijkheden kwam aanzetten. Ik heb hem uitgeprobeerd bij het uitzoeken van de kaas. Drie soorten aanwijzen is dan geloof ik normaal, ik ben tot zeven gekomen. Verder durfde ik niet, maar die ober vertrok geen spier. Zat als een aap gingen we de zaak uit. Wat een vakman.

Ik ben opgegroeid met de Hollandse pot. Mijn moeder kon voor zover ik mij herinner eenvoudig en smakelijk koken. Gehaktbal, jus, Hollandse macaroni, vis op vrijdag. Altijd bunkeren, we waren met z'n zeven en allemaal flinke eters. Aardappelen, jus, twee, drie keer opscheppen, prakken en met de laatste aardappel je bord schoonmaken. En husselen: dat herinner ik me uit mijn vroegste jeugd, dat ik op zondag aardappelen, suddervlees, bloemkool en zure komkommer husselde. Niet prakken, beetje grof husselen. Heerlijk, kan ik nog helemaal gelukkig van worden. Dat zurige van de komkommer, die zoetige bloemkool... We hadden ook vaak een toetje, yoghurt bijvoorbeeld. Dat deed mijn moeder in een glazen schaal met iets er doorheen, siroop of zo, wat ze in de *Libelle* gelezen had. Wie het eerst 'uitliks' riep, mocht de schaal uitlikken met zo'n plastic pannelikker.

Het is nogal cliché om op sterrenrestaurants te gaan afgeven, maar ik taal er niet naar. Al schijnt het dat bij El Bulli de tranen in je ogen kunnen springen van gelukzaligheid. En dat hij in staat is om je eetlust te manipuleren, dat je als twintigste gerecht acht soorten zeewier krijgt, die je met de klok mee moet opeten, waarna je denkt: nu zou ik wel een entrecote lusten. En die komt dan ook. Geniaal!

'Als je een laatste avondmaal krijgt, heb je niet lang meer te leven. Een terminale ziekte dus, of de doodstraf. Dan maar liever de doodstraf, dan heb je in elk geval nog trek. Ben wel benieuwd waarvoor ik veroordeeld zou zijn, want ik ben niet gewelddadig en ook geen oplichter. Dus zal ik er waarschijnlijk ingeluisd zijn met zulke sterke bewijzen dat ik zelf ook ga geloven dat ik het gedaan heb.

Tja, wat bestel je dan? In elk geval een zacht gekookt ei en een zoute haring met een glas aquavit of misschien wel van ieder twee. Tussengerecht pasta vongole, een schotel waar ik momenteel aan verslingerd

**HET IS NOGAL CLICHÉ OM OP
STERRENRESTAURANTS TE GAAN
AFGEVEN, MAAR IK TAAL
ER NIET NAAR**

ben. Daarna een eenvoudige schouderkarbonade, gepaneerd met beskuitkruim, peper en zout, fijnge-sneden knoflook en peterselie, en dan met een lekkere aardappel, geen kruimige, en daarbij lof of tuinbonen.

En met Annet en de kinderen erbij natuurlijk, geen beroemdheden, want die vallen vaak tegen. Toen ik mijn held Ray Davies van The Kinks als songwriter voor De Mexicaanse Hond had weten te strikken, bleek het een depressieve man te zijn. Nee, beroemdheden moet je eerst screenen om te zien of ze wel aardig zijn. En bovendien zullen zij op hun beurt ook wel denken: wat moet ik hier eigenlijk? <